

ЕКОЛОГІЧНІСТЬ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ

Правові та моральні аспекти надання допомоги особистостям, які потребують реабілітаційних впливів ґрунтуються на принципах екологічності та регламентовані міжнародними юридичними положеннями про загальні права, зокрема Біллем про права людини і Гельсінкською декларацією. Відповідно до цього провідними компонентами гарантованої міжнародним законодавством свободи особистості є право вибору з можливістю самостійно приймати рішення і нести відповідальність за їх результати. У питаннях надання реабілітаційної допомоги ці принципи сформульовані в Декларації про біоетику. Етичні і правові аспекти діагностики, лікування і реабілітації розладів і порушень була присвячена Гавайська декларація. Провідними етичними принципами були визнані гуманність і добровільність зі збереженням автономності пацієнта і його права робити вибір і приймати рішення, аж до права відмовитися від допомоги.

Відповідно до ідеології Мальфстрімського інтеграційного процесу положення міжнародного права лягли в основу законодавства України про реабілітаційну допомогу, яка регламентує принципи гуманності, добровільності, конфіденційності, процедуру інформованої згоди.

Не випадково одним з провідних напрямків сучасного етапу розвитку реабілітації є напрямок, пов'язаний з відстоюванням права пацієнта на «безпечну» допомогу. При цьому діагностика повинна проводитися таким чином, щоб якомога менше обмежувати соціальні можливості людини. Відповідно, лікування повинно здійснюватися так, щоб звести до мінімуму ризик побічних явищ і ускладнень.

Слід підкреслити значимість базових принципів біоетики. Принцип автономності передбачає можливість діяти на підставі вільно обраного плану, складеного з урахуванням необхідної інформації. Принцип заборони завдавати шкоди передбачає обов'язок не завдавати шкоди пацієнтові як свідомо, так і ненавмисно. Відповідно, принцип благодіяння передбачає дії щодо зменшення страждань з одночасним запобіганням небезпеки або втрат. При цьому важливим є момент корисності з зіставленням переваг і втрат. Значущим є принцип конфіденційності з неприпустимістю розголошення як персоніфікованої інформації про пацієнта, так і відомостей про стан його здоров'я без згоди пацієнта. Зокрема, законодавство України досить жорстко регламентує положення про таємницю. Так, підставами для надання іншим особам конфіденційної інформації без згоди особистості можуть бути тільки інтереси національної безпеки, запобігання злочинам або нещасних випадків на виробництві, попередження виникнення небезпечних інфекційних захворювань. Відомості про надання психіатричної допомоги можуть передаватися без згоди хворого тільки організаціям, що надають

психіатричну допомогу, або судово-слідчим органам для проведення дізнання, слідства або судового розгляду.

При цьому положення біоетики припускають право пацієнта на отримання інформації про стан свого здоров'я з дотриманням принципу правдивості інформації. У випадках, якщо інформація про хворобу пацієнта може погіршити стан його здоров'я, медичним працівникам дається право надати неповну інформацію.

Важливими екологічними принципами надання реабілітаційної допомоги є надання пацієнту права на приватність (заборона на вторгнення в зону інтимних відносин, права на усамітнення) і дотримання по відношенню до людини принципу лояльності з повагою до її поглядів і способу життя.

Основоположним етичним принципом проведення діагностичної та лікувально-реабілітаційної роботи є поінформована згода.

Екологічні принципи взаємодії з пацієнтом, засновані на загальних засадах біоетики, включають: повагу особистості пацієнта, терапевтичне співробітництво на основі інформаційної згоди, принцип заборони завдавати шкоди, що передбачає конфіденційність і неприпустимість зловживань.

Таким чином, етична і деонтологічна проблематика реабілітації визначається принципом екологічності і специфікою сучасного етапу розвитку цієї галузі.